

ניצני הניווט הספורטיבי
כתבו: ירדן פירשט ומשה עזורה
מנחה להוראה: אורית רמתי
מנחה מקצועית (ניווט): ד"ר ורדה אינגלס

במהלך סדנת יישומי הוראה, נחשפנו ליחידת הוראה ייחודית בניווט ספורטיבי המותאמת ללימוד בגני הילדים. התלהבנו והחלטנו ללמדה כיחידת הוראה בכיתות א', במסגרת ההצמדה. ראינו ביחידה פוטנציאל להתנסות בהתמצאות במרחב, לטיפוח חשיבה, לעידוד פעילות אירובית ושיתופי פעולה בין התלמידים. אחרי הכשרה קצרה של ד"ר ורדה אינגלס וליווי של המנחה להוראה שלנו, אורית רמתי, נגשנו לפעילות.

השיעור הראשון הבהיר מיד את הקשיים הצפויים. ילדי כיתה א' התבקשו לצייר את כיתתם וחפצים שצינו בפניהם כמו דלת, לוח ושעון. התברר כי הילדים אינם שולטים בזיהוי הכיוונים הבסיסיים – ימין, שמאל, קדימה ואחורה וציירו חפצים באופן שאינו תואם את המציאות (עניין שיכול כשלעצמו להיות נושא לחקירה פסיכואנליטית על הקשר שבין סימול למציאות). השיעור הזה היה הפתח להוראת הכיוונים והדרך לזכור אותם (באמצעות התייחסות ליד חזקה וכו').

השיעור השני בחן את מידת ההבנה והקליטה של הכיוונים (שיעור ראשון) ושילב את התנועה אל המטרה וציור מסמניה. הילדים חולקו ל-4 קבוצות בנות 6 ילדים בקבוצה. כל קבוצה קבלה בריסטול שאליו מחובר דף עם שמות חפצים כגון: שער כדורגל, מתקן כדורסל, שער בית הספר, ברזייה מרכזית, מתקן החבלים, שער כניסה לאולם הספורט. הילדים התבקשו לצייר את כל החפצים המצוינים ולהראות לנו, אם אישרנו – הילדים רצו אל החפץ ורשמו את המספר שנתלה עליו, אם לא אישרנו – עזרנו לילדים לתקן את הציור.

השיעור השלישי סימן תחילתו של מהפך – גילויים של מוטיבציה גבוהה ושליטה בכיוונים. בשיעור זה נדרשו הילדים להילוות אל המורים בדרכם לזיהוי פריטים. גם בשיעור זה חולקו הילדים לקבוצות של 6. לילדים חולקו מפות שבהם צוירה חצר בית הספר וסומנו פריטים המצויים בה בליווי סימני שאלה. הילדים התבקשו לזהות את הפריטים. ברגע שזיהו פריט הם רצו אליו, ונדרשו לאתר את מספרו (לדוגמה שער כדורגל – מספר 5).

בשיעור הרביעי הילדים פגשו לראשונה בכרטיס הביקורת. במשימה הזאת הילדים חולקו לקבוצות של 3-4 ילדים שחילקו ביניהם את התפקידים: אחד מחזיק בכרטיסיה, אחד במפה ואחד בכלי הכתיבה ואחרי כל מציאת סימון התחלפו בתפקידים. בדרך זו בליווי הסבר לימדנו את הילדים כי אחד החוקים בניווט הוא שאין להיפרד! העבודה מחייבת שיתוף פעולה ובתחרויות, זוג שנפרד כשהאחד רץ למקום אחד והשני למקום אחר, הזוג יפסל. הילדים למדו להצפין מפה והיו צריכים למצוא את 7 הסימונים כאשר בכרטיסיה נרשמו 8. הציור ה-8 כמובן לא נמצא בשטח וכך נבחנה שליטת הילדים. הילדים מצאו את 7 הסימונים שלא על פי הסדר. השיעורים משתפרים – הביטחון מתחזק.

בשיעור החמישי הילדים פגשו לראשונה "מצפן". הסברנו להם את שימושי המצפן ודרכי הפעלתו, השימוש על פי המפה והתנועה על פי המצפן. התהלכנו עם הילדים בחצר עם המצפן. לכל ילד נתנה ההזדמנות להרגיש ולחוות התמצאות במרחב בעזרת מצפן וכך עשינו גם עם המפה והצפנתה.

התלהבות הילדים הייתה עצומה – אחיזת המצפן, השימוש בו, הבנת המקום וההתמצאות היו גילוי מפתיע ומתגמל. משימת הילדים הייתה למצוא את הסימנים לפי הסדר מ-1 עד 7 ולסמן על פני המפה קווים על פי הדרך שעשו מסימן למשנהו. כל הילדים הצליחו! כולם!!

בשיעור השישי היה על הילדים לרכוש תחושת שליטה במרחבים חדשים ומשה ואני הכנו מפה חדשה, במקום שונה ולא מוכר לילדים. שיעור זה היה גם בדיקה ומבחן לנו – האם הילדים באמת יודעים לנווט ולהצפין מפה או שמא הם פועלים מתוך זיכרון והעתקה. חששנו מפני התוצאות ויכולת הילדים להצליח. הילדים חולקו באופן אקראי לזוגות. השיעור היה מצויין! הילדים הצפינו לבד את המפה, ניווטו היטב ומצאו את הפריטים במהירות.

בשיעור השביעי היה על הילדים למצוא 12 סימנים על 12 פריטים שונים ולא מוכרים בחצר בית הספר. בפעם הזו כל ילד נווט לבד. כשהודענו לילדים שהפעם הם מנווטים לבד ניתן היה להבחין בגילויי לחץ וחוסר ביטחון. עם זאת רובם הצליחו והמתקשים נגשו אלינו ובקשו עזרה, נתנו הסברים ובסופו של דבר כל הילדים שוב נהנו והצליחו.

השיעור השמיני היה השיעור האחרון ביחידת ההוראה! בשיעור הזה היה על הילדים לעבוד בזוגות, להחזיק ידיים ולא להיפרד! הילדים היו צריכים למצוא 12 סימונים חדשים על פריטים שונים בחצר בית הספר. הילדים גילו שליטה בכל הכיוונים: צפון, דרום, מזרח, מערב והצליחו להצפין את המפה לבד. השיעור היה מוצלח מאוד! לסיום יחידת הניווט החלטנו לבצע את "אליפות הניווט לכיתה א'". הילדים חולקו לזוגות באופן אקראי. אחד החזיק בכרטיסייה ובכלי הכתיבה והשני במפה. בשלב זה הילדים כבר הורגלו כי אחרי כל הצלחה של סימון הם מחליפים ביניהם כדי שכל אחד יחווה כל תפקיד. על הילדים היה למצוא את כל הסימונים בזמן מוגבל – עד 15 דקות! הראשונים סיימו ב- 8:45 דקות. כל הילדים סיימו לפני 15 דקות. הניווט היה מוצלח מאוד. כולם נהנו. בסוף הניווט חולקו לילדים תעודות השתתפות לסיכום קורס הניווט.

אירוע שיא נערך בפארק האקליפטוס הקרוב לבית הספר אליו הוזמנו הורי כל תלמידי בית הספר. אחת מתחנות הפעילות הייתה פעילות ניווט של הורה וילד. לקראת יום הפעילות הוכנה מפה חדשה של הפארק והוכנו תחנות שסומנו על המפה והוצבו בשטח. כל שכבת גיל הגיעה לתחנה, שם קיבלו הסבר קצר על הניווט ויצאו לפעילות. אפשר היה לראות שילדי כיתה א', שעברו את פעילות הניווט בבית הספר, מצאו בקלות רבה את התחנות אף בהשוואה לשכבות הגיל הגבוהות מהם ואף הנחו את הוריהם כיצד להגיע מנקודה לנקודה.

בסיכום: הילדים מצדם חילקו אתנו את תחושותיהם: הם נהנו מאוד, הבינו, למדו הרבה והביעו התרגשות רבה על כך שלמדו לנווט, לאחוז במפה, לקרוא ולהצפין אותה. גם אנחנו, משה ואני, הבענו את תחושת ההנאה הרבה שהפקנו מהיחידה ומהילדים והצלחתם. אין ספק- יחידה זו הייתה ה"דובדבן שבקצפת". הפוטנציאל שזוהה לראשונה במפגש עם כיתה א' ונראה קשה להשגה בשיעור הראשון נתגלה כאפשרי, כישים ואפקטיבי. יחידת הניווט היא חובה שהיא זכות. הניווט משלב מיומנויות ספורטיביות עם מיומנויות חברתיות עם פיתוח יכולות לימוד והבנה, עם חשיבה, הגינות אישית ומה לא...